

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוז
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום רביעי י"ב ניסן תשע"ח | דף היומי בבלי: עבודה זרה עב. דף היומי בהלכה: מאמצע סעיף א' "ופרד וחמור וסוס" עד סעיף ח' | לוח יומי מקוצר: עמוד צ"ה סימן ש"ה מוסר: פרק א מ"ועתה מתורץ" עד תחילת פרק ב'. קנין חכמה הלימוד השבועי: פרק ד משנה יג עד משנה כ.

הדף היומי בהלכה

האם נשים מצוות במצות 'שביתת בהמתו'?

השביעי שבת... לא תעשה כל מלאכה אֶתָה... וּבְהֶמְתָּךְ. ונחלקו הראשונים אם יש מצות שביתת בהמתו ביום טוב, והרמ"א פוסק כדעת המקלים, אך למעשה יש להחמיר. [שו"ע שה, א ומשנ"ב א; ביאורים ומוספים דרשו, 1-2]

נאמר בתורה: "וביום השביעי תִּשְׁבֹּת לְמַעַן יָנוּחַ שׁוֹרְךָ וַחֲמֹרְךָ", ודרשו חכמינו ז"ל, שאדם מצווה שכל בעלי החיים שברשותו - חיות, בהמות, עופות ודגים - ישבתו בשבת מהמלאכות האסורות לאדם; ומצוה זו מכונה 'שביתת בהמתו'. ולמרות שזו מצות עשה שהזמן גרמא, נשים מצוות בה, ככל איסורי שבת. ויש שכתבו ששביתת בהמתו היא מצות לא תעשה, הנדרשת מהכתוב: יום

הדף היומי בהלכה

מותר להניח מחט על גבי בהמה היוצאת לרשות הרבים?

ואף לדעת הסוברים שביום טוב אין מצות שביתת בהמתו (ראה לעיל) - אסור מדרבנן להוציא משא על גבה לרשות הרבים, משום שזהו מנהג חול, וכן כדי להמנע מהשימוש בבעלי חיים, האסור בשבת וביום טוב. [שו"ע שה, א, ומשנ"ב א; ביאורים ומוספים דרשו, 2-6]

כאמור, אדם מצווה על שביתת בהמתו וכל בעלי החיים שברשותו; ולפיכך, אסור לאפשר לבהמתו לצאת בשבת לרשות הרבים כאשר מונח על גבה משא, כדרך שאסורה 'הוצאה' לאדם. ואף אם מונח על גבה חפץ שאינה חשה בו כלל, והוצאתו נעשית כמתעסק בעלמא, וכגון שמונחת על גבה מחט - אסור לאפשר לה לצאת עמו לרשות הרבים.

הדף היומי בהלכה

מותר לאפשר לבהמה לצאת בשבת לרשות הרבים עם רסן?

הרבים בימות החול, אבל אביזר שמירה שאין בו די עבור בהמה זו, או שהוא מוגזם מאד ביחס לבהמה זו - אינו נחשב ככבד, ואסור לאפשר לבהמה לצאת עמו. והדבר תלוי באופיו הכללי של מין בהמה זו, ובאופיה הפרטי של בהמה זו. [שו"ע שה, א וז, משנ"ב א-ב, ושעה"צ ח]

בהמשך לאמור: מותר לאדם לאפשר לבהמתו ולכל בעל חי שברשותו לצאת בשבת לרשות הרבים עם אביזרי שמירה - רסן, אפסר, רתמה, וכדומה - משום שהם נחשבים ככבד וכתכשיט לאדם, אשר אין בהם איסור 'הוצאה'. היתר זה מוגבל דווקא לאביזר שמירה שבו מקובל להוציא בהמה זו לרשות

בסוף הסדר שמעו הנאספים רשרוש מבחויץ. היו אלה אנשי הגסטפו ימ"ש שהתחילו לפטרל בגטו. פחד גדול נפל על כולם ורצו למהר לצאת, אולם הרבי מבעלזא הורה להם להתעכב עוד רגע...

אולם הרבי זי"ע הורה להם להתעכב עוד רגע, ואמר להם: "המנהג הוא לרקוד אחר הסדר"..." אחזו אפוא זה בידו של זה, שרו איזה ניגון רגע כמימרא, ומיד אמר הרבי: "אכן קיימנו גם מנהג זה", ובירכם בברכת 'א גוטן יום טוב' ופטרם לשלום.

(בעלזער נייעס' בשלח תשס"ג)

כששה האדמו"ר רבי אהרן מבעלזא זצ"ל בגטו בוכניא בשנת תש"ג, ערך שם את סדר ליל חג הפסח עם מנין מצומצם של אנשים. בסוף הסדר שמעו רשרוש קטן מבחויץ, מאנשי הגסטפו ימ"ש שהתחילו לפטרל בגטו. כמובן נפל פחד על כולם, ורצו למהר ללכת לביתם שלא ימצאו אותם בבית זר ללא רשות.

בתוך מספר ימים הוברחו כל יהודי דנמרק במאות סירות דיג אשר חצו את המיצר בין דנמרק לשוודיה. ולאן הגיעו במנוסתם? לאותם שטחים שכבשה שוודיה מדנמרק במלחמת תורסטנסון!

ולאבד את כל יהודי דנמרק, ניצלו היהודים במבצע הצלה המוני, כשבתוך מספר ימים הוברחו כולם לשוודיה הניטרלית במאות סירות דיג אשר חצו את המיצר בין דנמרק לשוודיה.

לאן הגיעו היהודים במנוסתם? אל אותם שטחים שכבשה שוודיה מדנמרק במלחמת תורסטנסון! אילו היו אותם שטחים נשארים בריבונות דנית, הרי גם הם היו תחת השליטה הצבאית הנאצית ולא היה ליהודים מפלט ומקלט מחרב הצורך. אילו לא העביר הקב"ה - שלוש מאות שנים קודם - את השטחים הללו לשלטון השוודי, הרי לא היו יהודי דנמרק מוצאים מפלט בארץ החיים! (מתוך שיחות הגר"י זילברשטיין שליט"א, קובץ 'ווי העמודים וחשוקיהם' ניסן תשע"ז)

שבכל דור ודור... והקב"ה מצילנו מידם

סיפר רבי דוד בונם סומפולינסקי שליט"א: לפני כארבע מאות שנה מלך בדנמרק כריסטיאן הרביעי אשר היה מלך חסד ליהודים. בשנות מלכותו פרצה מלחמה בינו לבין שוודיה, הלא היא 'מלחמת תורסטנסון', ולמרבה אכזבת היהודים נחל מטיבם המלך כריסטיאן מפלה גדולה, ושטחים נרחבים מעבר למיצר אורסונד אשר היו בשליטת דנמרק, עברו לשליטת שוודיה, וכעת נעשה מיצר אורסונד הקו המבדיל בין דנמרק לשוודיה.

לא ידעו היהודים באותו דור על מה ולמה עשה ה' ככה לארץ הזאת. רק כעבור שלוש מאות שנים!!! הבינו הכל איזו תכלית נפלאה היתה לכיבוש זה. שכן, בשנות האימה כאשר הצוררים הנאצים ימ"ש ביקשו להשמיד להרוג

מותר לאכול מרק עם 'קניידלאך' בערב פסח?

וכן עוגה העשויה מקמח מצה - אין לאוכלה בערב פסח; אולם תבשיל העשוי מקמח מצה - כגון 'קניידלאך' למרק - מותר לאוכלו בערב פסח, משום שלא ניתן לקיים מצות אכילת מצה במצה מבושלת. ומה'שעה העשירית' בערב פסח, אסור לאכול כל מאפה ותבשיל העשויים מ'דגן, כדי שלא יגיע לקיום מצות אכילת מצה כשהוא ש'ב'ע. ופעוט שטרם הגיע לגיל בו עשוי להבין את ענין סיפור יציאת מצרים בליל פסח - מותר להאכילו מצה אף בערב פסח.

[שו"ע תעא, ומשנ"ב יא, יב רכ; ביאורים ומוספים דרשו, 6, 7, 8 ר 17]

בערב פסח אסור מדרבנן לאכול מצה, כדי שיהיה ניכר בעת האכילה בלילה שהיא נאכלת לשם מצוה, וכדי שלא יורגלו בטעם המצה ויאכלוה בלילה לתאבון. ומותר לאכול מצה בליל ערב פסח, ויש מחמירים. ויש נוהגים שלא לאכול מצה החל מראש חודש ניסן.

ומצות חמץ - הורו הפוסקים שאינן בכלל המנהג שלא לאכול מצה מראש חודש, אך אין לאוכלן בערב פסח, אם משום שטעמן דומה למצה רגילה, ואם משום שיתכן שלא החמיצו בעת ייצורן (אך כמובן אסור בהחלט לאוכלן בפסח על סמך ספק זה).

מה השתנה בזמננו בנוגע למנהג הנחת פתיתי החמץ?

המצוה היא לבדוק בכל מקום, וכפי שכתב אחד מהאחרונים - שבדיקה קלה למציאת פתיתי החמץ בלבד אינה בדיקה, וברכתה לבטלה. ויש אומרים כי בזמננו שאין מצויים 'חורים וסדקים' בבתים כפי שהיו מצויים בזמן חז"ל, וגם מנקים באופן יסודי את כל המקומות שמכניסים בהם חמץ - פטורים המקומות הנקיים מבדיקת חמץ, ועל כן אם ניקו את כל הבית ביסודיות, חובה להניח פתיתי חמץ טרם הבדיקה, ואם לא הניחום אין לברך על הבדיקה. ויש חולקים וסוברים שגם מקומות שניקו כראוי חייבים בבדיקה, ולדעתם ניתן לברך על הבדיקה בבית נקי אף אם לא הניחו בו פתיתי חמץ. [שו"ע תלב, ב, ומשנ"ב יג, ושעה"צ יב; ביאורים ומוספים דרשו, שם, 49-17]

מנהג קדום מימות הראשונים, להניח פתיתי חמץ לפני בדיקת החמץ בליל י"ד בניסן, ערב פסח. יש אומרים שנהגו כן כדי שיהיה ברשות כל אדם חמץ שאותו יצטרך לבער למחרת, וכשיבערו - יזכור גם לבטל בלבו ולהפקיר את כל החמץ שברשותו; ויש אומרים שנהגו כן כדי שמציאת החמץ תדרבן את הבודק לחפש היטב, שמא ימצא חמץ נוסף. ועל פי דברי האריז"ל יש להניח עשרה פתיתים, וכן המנהג. ועוד נהוג, שאחרים מטמינים את פתיתי החמץ והבודק מחפשם בעת בדיקתו, ואכן, יש אומרים שאם הבודק יודע את מיקומם אין בדיקתו נחשבת כבדיקה; אך יש הסוברים שאף הבודק עצמו רשאי להניחם. ובכל מקרה, חשוב לזכור כי

האם ניתן לקיים מצות 'ארבע כוסות' במיץ ענבים?

את ה'סדר' עד תומו - ניתן להשתמש במיץ ענבים; אולם, יש מהם שהורה כי אף המתקשה בשתיית יין יתאמץ לשתות לפחות יין מעורב במיץ ענבים במידה שעדיין מורגשת חריפות היין. ולקטנים - לכל הדעות ניתן להקל. [ביאורים ומוספים דרשו, תעב, 34 ו-51]

מיץ ענבים - יש אומרים שניתן לקיים בו את מצות 'ארבע כוסות'; וכן נהגו רבים מגדולי ישראל. ויש מהם שכתבו כי יש הידור בהוספת יין למיץ הענבים. ויש אומרים כי לא ניתן לקיים את מצות ארבע כוסות במיץ ענבים, כיון שאינו משכר ושתייתו אינה 'דרך חירות' כשתיית יין. ויש מהם שכתבו כי המתקשה בשתיית יין, או במקרה שיתכן כי בגין שתיית היין לא יוכל לסיים

אמר רבי שמואל גריינמן ל'חפץ חיים': אני מוכן לעשות 'עסקה' עם הקב"ה, להחליף זכות מצות תפילין של יום אחד עבור זה שהקב"ה ישלח פרנסה לאלפי יהודים

חיים בדיוק ההיפך, שהקב"ה לא יקבל עסקה זו. משל למה הדבר דומה, לאדם שנכנס לחנות לקנות סוכריה, ובא לשלם שטר של מיליון שקל ומבקש מהחנוני עודף עבור הסוכריה שלקח ממנו. הרי ברור שהחנוני לא יסכים לעסקה זו. וכמו כן, אמר החפץ חיים, בענין זה, שהנך מבקש פרנסה של אלפי יהודים, ליהוי ידוע לך שאצל הקב"ה הרי זה כמו סוכריה במושגים שלנו, ומצות הנחת תפילין של יום אחד בלבד אין ערוך לשכרה, וכדכתיב 'כל חפצך לא ישוו בה' וממילא הקב"ה לא מקבל כאלו עסקות. (לשכנו תדרשנו)

יפה שעה אחת של קורת רוח בעולם הבא מכל חיי העולם הזה (אבות ד יז) הגאון רבי שמואל גריינמן זצ"ל שוחח פעם עם ה'חפץ חיים' על בעיות הדור באותה תקופה, כאשר קושי הפרנסה היה מעיק על אלפים מאחינו בני ישראל. ר' שמואל אמר ל'חפץ חיים' שהוא מוכן לעשות 'עסקה' עם הקב"ה, שהוא רוצה להחליף זכות מצות תפילין של יום אחד עבור זה שהקב"ה ישלח פרנסה לאלפי יהודים. ר' שמואל היה סבור שהחפץ חיים יענה לו, שאין זה מספיק להקב"ה מצות תפילין של יום אחד עבור הבקשה הגדולה שהוא מבקש, ועליו להתנדב כהנה וכהנה מצוות לצורך בקשה זו לפרנס אלפי יהודים. להפתעתו ענה לו החפץ

שוטר כושי, חסיד סאטמאר, שודד ובהור ישיבה, שהיו מסובים בוונצואלה

סקירה קצרה ותמציתית מפי עורך גיליון 'לקראת שבת' הרב משה הרמן על התכנים המיוחדים שיופיעו בגיליון שיראה אור השבוע אי"ה

כפי שסיפרו בחורים אמריקניים שנסעו להרים בקיץ עם רבי משה פיינשטיין ז"ע, שהתפלאו לראות שבעוד אף אחד מהם אינו יכול להוציא פניו החוצה ללא משחה לדחיית יתושים ומעופפים שונים, יושב הוא בחוץ וכותב תשובות בהלכה ללא כל פגע ועקיצה.

"עוד תקראו בגיליון, על הצוואה המסתורית ובה ארבע מלים בראשי תיבות, שקיבל הרב מטעפליק מסבו, אשר פוענחה על ידי הגר"ח זוננפלד כעבור שנים והתגלה כי טמונה בה הוראה הנוגעת להצעת רבנות שקיבל בדיק באותם ימים. "בסימן 'הגדת לבנך' מובאת בגיליון יריעה מרתקת של הוראות והדרכות ממרן הגראי"ל שטיינמן זי"ע בענייני חינוך הילדים. למי צריך לכוון את ההסברים בליל הסדר - לילדים הקטנים או הגדולים? מה ענה מרן לאברך ששאלו כיצד להחזיר יראת שמים בילדים, וכיצד סייע בפתרון בעיה חינוכית סבוכה של בחור, על ידי צרור שטרות שהעניק כהלואה למשגיה.

"בענייני המנהג לסיים מסכת בערב פסח, הבאנו בגיליון לקט מאלף מהנהגותיו של מרן הגר"ח וסדרי לימודו, שאלות שנשאל בענייני סיימי מסכתות, וגם: מה סיפר מרן על האופן בו קיבל פטור מגיוס לצבא בבחרותו, כאשר לא ידע להשיב מהי הכתובת של הישיבה בה הוא לומד ורשמו כי הוא 'משוגע...' "כל זאת כמובן על קצה המזלג, מתוך מבחר גדול ומגוון של כתבות, עובדות וסיפורים מגדולי ישראל, רעיונות משובבי נפש מטובי המגיידים, ושאר ענייני דיומא, ביניהם: סקירה הלכתית בנושא קנייני מכירת חמץ וחששות ריבית, יריעה נרחבת על החומרות השונות הנהוגות בקהילות ישראל בימי הפסח, ומקורותיהן, שיעור מיוחד ומרתק בענייני ערב פסח וליל הסדר ממרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצוק"ל, ועוד ועוד".

כמדי שבוע אנו מביאים אנו את השיחה השבועית עם עורך גיליון 'לקראת שבת' הרב משה הרמן, המספק לנו סקירה קצרה על התכנים המיוחדים שיראו אור השבוע בעז"ה בגיליון.

"הגיליון שיראה אור בשבוע זה בעז"ה, מלא וגדוש בתכנים מרתקים בענייני חג הפסח הבא עלינו לטובה בעוד יומיים. מתאים אולי היה לשנות את שמו מ'לקראת שבת' ל'לקראת פסח', אולם כידוע, אחד העניינים שאנו מדגישים בחג הפסח הוא 'שלא שינו את שמם'... נשאר אפוא את הגיליון עם שמו ולבושו הקבועים, ואגב כך נזכיר את אחד הסיפורים המרתקים המובאים בו, על בן ישיבה שלא שינה את לבושו גם כאשר שהה בוונצואלה ומשך אליו עיניים סקרניות ומשתוממות של העוברים ושבים, ועל הגאולה הרוחנית שאירעה בעקבות כך לסטודנט יהודי שפגש בו ברחוב. מעשה מופלא זה קשור גם בהתרחשות שאירעה עשר שנים קודם לכן בה היו מעורבים שוטר כושי, חסיד סאטמאר, ושודד, כשאת האופן המרתק בו נקשרים כל הקצוות הללו נשאר לכם לקרוא בגיליון בעז"ה.

"בין התכנים המגוונים הקשורים לענייני חג הפסח ויציאת עם ישראל ממצרים, כשאף כלב לא חרץ להם לשונו, תוכלו למצוא בגיליון את סיפור ההצלה עוצר הנשימה של הרבנית סרנא ע"ה בימי השואה, כאשר בדרך מנוסתה נקשה על דלת וילה וביקשה למצוא בה מקלט, ומשנתחה הדלת הופתעה לראות כי מולה עומד לא אחר מאשר המפקד הנאצי האזורי... אולם ההפתעה שלו היתה גדולה לא פחות, משום שבשביל המוליך לבית שרצו כלבי רויטוילר אימתניים שלא מניחים בדרך כלל לאדם זר העובר בד' אמותיהם לצאת חי מבין שיניהם. "ומסתבר שלא רק כלבים, אלא גם יתושים יודעים במי אסור להם לפגוע,

פניני הפסח

הציע האדמו"ר לאברך שילמד היטב את נוסח ההגדה עם המפרשים על בוריו, מרישא ועד גמירא. הלה עשה אכן כדבריו, ותוך זמן קצר נתבשר בדבר ישועה ורחמים

הצדיק שילמד היטב את נוסח 'הגדה של פסח' עם המפרשים על בוריו מרישא ועד גמירא. ואכן עשה הלה כדבריו, והתחיל ללמוד את ההגדה עם פירושי הראשונים, ותוך זמן קצר נתבשר בדבר ישועה ורחמים. למותר לציין שתיכף מיהר אל בית הצדיק כדי לבשר לו על הבשורה הטובה שגמל עמו הקב"ה על ידו, אך הרבי השיב לו בפשטות: "אף אני לא ידעתי עד כמה גדול כוחה של סגולה זו..."

(ע"פ באר הפרשה)

והגדת לבנך

על הפסוק "והגדת לבנך ביום ההוא לאמר", שואל ה'אור החיים' הקדוש מה באה ללמדנו המלה "לאמר". ובאחד הפירושים מפרש: "ואולי, שאם יגיד הגדה האמורה בענין, יזכהו ה' שיגיד לבנו...". יש נוהגים ללמוד את דברי ה'אור החיים' הק' הללו אחר ליל הסדר כסגולה לזש"ק, ורבים מעידים שנפקדו בדבר ישועה ורחמים בזכות זאת.

עובדא ידענא באברך בן טובים שעברו עליו שנים ארוכות אחר נישואיו וטרם נפקד בזש"ק, ובא לפני אחד מצדיקי דורנו ותינה בפניו את צערו, והציע לו

האם מותר לספר למשולחים האוספים צדקה על נדיב הנותן נתינה ראויה?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

נכלל ע"י זה בגדר 'גדול המעשה יותר מן העושה' מפני שעל ידו נותן הנדיב עוד צדקה. אך אם אינם הגונים, עליו להשתמט מלומר להם. וכן כתב בשו"ת אגרות משה, וכתב שאין לחשוש שמא אין לו כסף לתת לאחרים ויתבייש לומר להם זאת, מפני שרוב האנשים אינם מתביישים בכך, ורק אם ידוע שהוא מתבייש אסור לספר לאחרים. והוסיף, שאם הוא עשיר מותר ומצוה לספר זאת אף לאדם גדול הזקוק לתרומות, למרות שמשום גדלותו יתבייש העשיר שלא לתת לו, כיון שרוב עשירים אינם נותנים מעשר כספים, ואף אם נתן, מסתבר שרשאי לבקש ממנו עד חומש מפני שמצוה מן המובהר לתת עד חומש, ואם אכן כבר נתן חומש לא יתבייש לומר זאת.

אכן, דעת הגר"מ שטרנבוך שאם יודעים שהעשיר אינו רוצה שיתפרסם שמו, כגון שגילה דעתו כן או שרגיל בנתינה בסתר, אין להעביר את שמו לאחרים. וכן כתב הגר"ח קניבסקי, שלגלות לגבאי צדקה את רשימת כל עשירי העיר יש בזה שאלה משום 'מברך רעהו בקול גדול'. וכן אם יודע שהאדם שנתן לו לא יתן לאחרים [מטעמים שבלב], כתב הפלא יועץ שלא יגלה לאחרים שהוא קיבל, מפני שבכך גורם לתרעומת על הנותן ולנזק בלי כל תועלת.

האם יכול להיות דבר יפה וחיובי יותר מאשר לשבח את הזולת? כבר למדנו אתמול על האיסור לשבח אדם בפני שונאיו, או להרבות בשבח, והיום אנו למדים על סוג שבח נוסף שממנו יש להיזהר – 'שבח הבא לידי הפסד'.

לדוגמה: "כענין האורח שיצא ברחוב העיר ויפרסם לכל את אשר גמלו בעל הבית טובה באכילה ושתייה וטרח לפניו הרבה, כי על ידי זה יתלקטו אנשים ריקים ויסורו אל בית בעל הבית ויכלו את ממנו" (כלל ט' סעיף ג'). ואף לספר שבח כזה רק לכמה אנשים הגונים, דעת הגר"ח קניבסקי, שאם יתכן שע"י כך יגיעו הדברים לידי אנשים שאינם הגונים, צריך להיזהר בזה [ביאורים ומוספים]. להלן שני נידונים מעניינים בהקשר להלכה זו, המובאים בביאורים ומוספים: (א) המגדיל מדרגת חברו יותר מכפי האמת, כתב הגר"א וסרמן שעובר באיסור לשון הרע, שהרי הוא גורם לו בכך לנזק, כגון שישתדכו עמו בטעות או ימנו אותו למשרה שאינו מתאים וראוי לה. ואף הוא עצמו ניזק מכך, שחושב את עצמו כאדם חשוב ובא לידי גאווה.

(ב) לספר למשולחים האוספים צדקה בשבח של נדיב מסוים הנותן נתינה ראויה, כתב הגר"ש דבליצקי שאם אומר כן למשולחים הגונים מותר, ואף

המוסר היומי

יתבונן האדם על כח הדיבור שנטע השי"ת בלשונו, ובו יוכל למצוא כמה מאות אלפים מילים של תורה בכל שבוע... כמה יש לו לשמוח ולאהוב את הכלי היקר ההוא

מתוך לימוד המוסר היומי בספרי החפץ חיים:

וכמו אחד שנולד לו בן לעת זקנתו, ומרוב אהבתו אותו הוא משגיח עליו בעינא פקיא להוסיף תמיד כוחותיו, וכן לשומרו שמירה יתירה בכל מקום שהולך, שלא יזק באחד מאיבריו, ובפרט אם רואה שבנו רוצה ללכת לאיזה מקום סכנה, הוא עושה כל השתדלות לנצור אותו שלא ילך לשם; כן צריך האדם להתבונן על כוח הדיבור שנטע ה' בלשונו להוסיף תמיד כוח ועוז לנפשו על ידו, וכן לשמור אותו שמירה יתירה שלא יתגאל ויטנף על ידי דיבורים אסורים, שיוכל על ידי זה להביא לפעמים חלילה מיתה. והאיש האוהב דיבורו ושומרו באופן זה שכתבנו, אז הוא כלי יקר מאד, כמו שכתוב: יֵשׁ זָקֵב וְרָב פְּנִינִים וְכָלִי יָקָר – שְׁפֹתַי דְּעֵת."

"אם אחד ימצא בדרך כיס מלא באבנים טובות, ימהר לבוא לביתו החדרה לספור אותם, ובפתחו, ויאירו את ביתו מגודל אורם, אין יכולת בידינו לשער את גודל התשוקה והחפץ והאהבה שיש לו להאבנים טובות האלה, עבור שיודע שהם הם יאירו לו ימי חייו, ובהם יבלה שנותיו בנעימים.

וכך ממש – כאשר יתבונן האדם על כח הדיבור שנטע השי"ת בלשונו, ובו יוכל למצוא כמה מאות אלפים מילים של תורה בכל שבוע, שכל אחת ואחת היא אבן טובה בפני עצמה, ובהן יתענג לפני ה', ויעדן נפשו לנצח – כמה יש לו לשמוח ולאהוב את הכלי היקר ההוא, ולהודות תמיד לה' על זה, שנטע בו כח נורא זה שבו יכול לקנות פנינים ואבנים טובות למאות ולאלפים שיאירו לפניו לעולם הבא, ולאכול גם פריה בעולם הזה.

[תורת הבית פרק א]

"אני בעצמי ראיתי כבר לפני ארבעים שנה את מורי המי מרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי שליט"א בליל הסדר, שנראה שלא מעלמא הדין"

הגאון רבי יצחק קולדצקי שליט"א מספר: "מרן הגר"ש אלישיב זצוק"ל היה נראה בליל הסדר כפני מלאך, והיה מספר שזקנו בעל הלשם כך היה נראה. שמעתי גם שמרן הסטייפלר זצוק"ל היה נראה מיוחד בליל הסדר"

סיפר לי יהודי מבוגר ניצול המחנות בשואה הנוראה: במחנות הצליחו במסירות נפש לאפות מצות כזית. הם היו גלמודים שבורים ורצועים וכל הפסח אכלו רק תפוחי אדמה אבל שאכלו את הכזית' מצה בכזו שמחה רקדו עד הבקר. הם ידוע לשמוח עם המצוות. אתמול סיפר לי יהודי שבליל הסדר הגרמנים ימ"ש רצו לענות אותם והלכו יחפים בקור עז ארבעים ק"מ וכל הדרך אמרו את ההגדה בעל פה! וכזו שמחה שהיתה להם בליל הסדר לא היתה להם אף פעם. שהילד יקלוט כמה טוב לנו וכמה אנחנו מאושרים בזה שאנחנו יהודים ולא סתם יהודים אלא עבדי ה'.

מה האבות צריכים להנחיל לדור הבא בליל הסדר?

החינוך אומר שעיקר מצות ההגדה זה הכרת הטוב. מהי הכרת הטוב? ידוע שמרן החפץ חיים זצוק"ל כל לילה היה מקדיש מזמנו וחוזר על זה מדי לילה (ומרן המשגיח רבי ירוחם זצוק"ל עמד פעם מאחורי הדלת והתפרץ בבכי מהתרגשות) ואמר: תודה לרבש"ע שהייתי ילד יתום והצלת אותי מהמשכילים עזרת לי ללמוד תורה, להתחתן ולהקים משפחה וחתנים שעוזרים לי ויש לי ישיבה וראשי ישיבות טובים ויש לי ספרים שנפוצו בכלל ישראל ומשולחים להפיץ את הספרים. כך כל יום עמד מחדש וחזר כמו במצוות ביכורים שעומד ואומר הודאה והכרת הטוב להקב"ה כי זה היסוד של יהודי - הכרת הטוב.

אמר לי ת"ח אחד שמרן החפץ חיים נהיה 'חפץ חיים' מההתמדה כך מקובל בשם מרן החזו"א זצוק"ל, אבל היראת שמים שלו הגדולה מסתמא מהדיבורים הפשוטים האלו. האמת היא שכל יהודי באשר הוא צריך לדבר הודאה והכרת הטוב להקב"ה בכל זמן ובכל מצב.

ידוע שראש ישיבת מיר מרן הגר"י פינקל זצוק"ל היה פורץ מדי בקר בבכי בברכת התורה: 'אשר בחר בנו מכל העמים' אני יהודי. תראה ברחוב כמה פיליפינים ורוסים וסינים ואתה בן לעם הנבחר - אתה יהודי. נכון, אנחנו לא בדרגה של מרן החפץ חיים לעמוד מידי לילה ולהודות, אבל פעם בשנה ציוו אותנו להודות להקב"ה על כל הטובות.

ההודאה הזו יש בה שני חלקים. ראשית שהוציאנו מעבדות לחרות וכידוע שמרן הגר"ח מברסק זצוק"ל אמר שזה החלק הכי קשה בהגדה. אולי מי שהייתה עליו גזירת מאסר וניצל ממנה יכול לצייר באמת מה זה 'מעבדות לחרות', אבל הדבר השני זה להרגיש שנהיינו 'עבדי ד' וזה בכל רגע ובכל יום שאנחנו לומדים ומתפללים ומקיימים מצוות, אנחנו עבדי ד'.

(מוסף שבת קודש יתד נאמן)

ידוע שבעל הלשם' אומר שבאותו לילה בו נגאלו ממצרים היתה הארה משמים לשרוף את כל תומאת מצרים, הארה שנמשכה עד הבקר בו יצאו ממצרים, אבל ההארה הזו חוזרת כל שנה וידוע על גדולי עולם שבליל הסדר עלו לפסגות גבוהות. ידוע על מרן החתם סופר שהיה נראה כמלאך אלוקים. במשפחה שמעתי (מבנו הגאון רבי בנימין שליט"א) שמרן הגר"ש אלישיב זצוק"ל היה נראה בליל הסדר כפני מלאך, והיה מספר שזקנו בעל הלשם כך היה נראה. שמעתי גם שמרן הסטייפלר זצוק"ל היה נראה מיוחד בליל הסדר, ואני עצמי ראיתי כבר לפני ארבעים שנה את מו"ח מרן שר התורה הגר"ח שליט"א בליל הסדר, שנראה שלא מעלמא הדין.

מה זה נוגע אלינו? הרי אנחנו לא בדרגה הזו? אבל ההארה המיוחדת שיורדת בליל פסח כולם מרגישים ולכן גם יהודים רחוקים עושים ליל סדר כי ההארה מתפשטת בעולם לכל יהודי באשר הוא. מסיבה זו המשנה ברורה מיעץ לא לדבר דברים בטלים.

מאד כדאי לא להאריך בסדר. גם מו"ר מרן הגר"ח שליט"א לא מאריך. הוא קורא את ההגדה ומתרגש מאד. כי כשמאריכים, הילדים הקטנים רעבים. בין כה וכה לוקח זמן עד שמגיעים ליל הסדר אחרי תפילת מעריב ארוכה עם הלל ואסור להכביד עליהם. חשוב גם מאד שהילדים ישנו בערב פסח שלא יהיו עייפים. צריך לדעת שיסוד ההגדה זה 'מגיד' להגיד שהיינו עבדים ויצאנו ממצרים. במכות אפשר לפרט איך שזה פועל מידה כנגד מידה ומי שרוצה להכין מראש שיראה בברכת פרץ של מרן הסטייפלר זצוק"ל איך שמסביר במכות את יסוד האמונה של מידה כנגד מידה ושעביר מסר לילדים ולבני הבית שיש שכן ועונש. לא צריך להגיע ליל הסדר עם 'נערווען' וחומרות מיותרות, אבל צריך להיות רציני ולדעת שזה שולחן ד'. כמובן, לקיים את הלכות הלילה הגדול הזה וללמוד קודם את ההלכות לא לבדוק באמצע הסדר מה צריך לעשות וב"ה שהיום יש הרבה ספרי קיצורים שאפשר דרכם להכין מראש.

הגאון רבי יונה יוסף ארנטרוי זצ"ל היתה לו משפחה גדולה בלע"ר ובליל הסדר לפני הקידוש היה נעמד ואומר: היה מעט לחץ בבית בערב פסח אולי כעסתי על מאן דהוא מבני הבית (הוא לא כעס אבל כך אמר) אני מבקש מחילה ממי שכעסתי. דבר נוסף היה אומר: אנחנו רואים בית מוכן ונקי, תודה רבה לאמא שכ"כ הרבה טרחה. להתחיל את הלילה עם מידות טובות זה חשוב מאד. צריך גם להוסיף: שהקב"ה שומע כל מילה שאומרים בלילה הזה כפי שכתוב בזה"ק וכל מילה מגעת עד כסא הכבוד והקב"ה שמח בזה. דבר נוסף,